

Hafnarfjörður
Grunnskólar Hafnarfjarðar
Skólanámskrá

Ábyrgð

Virðing

Vellíðan

Skólanámskrá Engidalskóla

Saga skólans og menntastefna

Skólaárið 2025- 2026
Almennur hluti

Skólanámskrá Engidalsskóla

Skólanámskrá er útgefin á rafrænu formi (pdf), send foreldrum nemenda í tölvupósti og birt á heimasíðu skóla.

© Skólaskrifstofa Hafnarfjarðar

Útgáfustaður: Hafnarfjörður.

Ábyrgð: Margrét Halldórsdóttir skólastjóri Engidalsskóla

Útgefandi: Engidalsskóli (Hafnarfjarðarbær)
Breiðvangi 42
220 Hafnarfjörður

netfang: engidalsskoli@engidalsskoli.is

veffang: <http://www.engidalsskoli.is>

Efnisyfirlit

Formáli.....	4
Inngangur	6
Saga Engidalsskóla og starfsemi frá upphafi	7
I. Menntastefna skólans	9
Gildi, leiðarljós, uppeldis- og kennslufræðileg sýn til kennsluhátta skólans.....	9
Kynning skólanámskrár og viðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar.....	16
A - Námskrá, uppbygging og viðmið	17
B - Viðmiðunarstundaskrá og viðmið	19
C - Menntastefna skóla og viðmið	22
D - Grunnþættir menntunar og viðmið	23
E - Náms svið, námsgreinar og viðmið	26
F - Hæfni (lykilhæfni og námshæfni) og viðmið	29
G - Námsmat, námsmatskvarðar og viðmið	31
Lokaorð	33

Formáli

Skólanámskrá hvers grunnskóla er gefin út í samræmi við lög um grunnskóla, nú frá árinu 2008 og ákvæði í aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta frá árinu 2011 og greinahluta frá árinu 2013. Sú skólanámskrá sem hér birtist er að auki samhæfð fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar. Í því felst að skólanámskráin hefur sömu uppbyggingu í öllum grunnskólum hvað efnisyfirlit, form og snið varðar en inntakið sjálft er ákvörðun hvers skóla í samræmi við aðalnámskrá. Tilgangur þessa er bæði að auka fagmennsku í útgáfu skólanámskrár og að auðvelda yfirsýn skólanámskráa einstakra skóla innan Hafnarfjarðar. Þrátt fyrir sameiginlegt form og efnisyfirlit er meginatriði skólanámskrárinnar sérstaða skólans sem kynnir þar áherslur sínar um nám og kennslu nemenda í samræmi við þá ábyrgð sem hann hefur samkvæmt lögum og reglugerðum.

Þótt skólanámskrá hvers skóla eigi að birta „sérstöðu“ hans er slíkt þó ekki einhlýtt. Þar sem aðalnámskrá grunnskóla birtir sameiginlega sýn um skólastarf á Íslandi þarf skólanámskrá hvers skóla einnig að endurspegla slíkt. Í ákveðnum tilvikum getur skólakerfið í Hafnarfirði sameinast um ákveðna samhæfingu í inntaki skólastarfsins í öllum skólum. En í flestum tilvikum er það hvers skóla að skilgreina eigin útfærslu á skólastarfinu, innan ramma aðalnámskrár, sem marki sérstöðu skólans og aðstæður.

Skólanámskrá samanstendur af sjö bekkjarnámskrám í heildstæðum grunnskóla. Þetta plagg er almennur hluti af hverri bekkjarnámskrá þó það sé birt eitt og sér og skiptist í inngang (saga skóla), menntastefnu og viðauka. I. hluti kynnir menntastefnu skólans sem hefur að geyma þær helstu atriði sem skólinn leggur áherslu á í framkvæmd skólastarfsins II. hluti kynnir skipulag og sameiginlega þætti í starfsemi viðkomandi bekkis/árgangs. III. hluti er kynning á námssviðum og námsgreinum sem eru hluti náms og kennslu í viðkomandi bekk.. Aftast í I. hluta eru upplýsingar og viðmið um gerð skólanámskrárinnar og uppbyggingu hennar kynnt, þessi hluti er sameiginlegur fyrir alla grunnskóla bæjarins.

Hlutverk skólanámskrár er að veita upplýsingar um áætlaða framkvæmd skólastarfs í grunnskólanum með áherslu á það nám og kennslu sem stefnt er að fari fram í viðkomandi árgangi. Hún er leiðarvísir um skólastarfið og gefur til kynna að hverju er stefnt í skólastarfinu, þ.e. að hvaða hæfni er stefnt að nemandi nái á hverju námssviði og í einstökum námsgreinum. Hið daglega skólastarf er þannig stöðug viðleitni til að ná ætlaðri stefnu þar sem ábyrgðin á framkvæmdinni er sameiginleg hjá skólayfirvöldum, starfsfólki skóla, foreldrum og nemendum með vissri verkaskiptingu og mismunandi ábyrgð í skólastarfinu. Til að framkvæmdin verði í samræmi við stefnuna þurfi allir aðilar að taka ábyrgð sína alvarlega.

Samhliða skólanámskrá er gefin út starfsáætlun skóla sem þarf að lesa saman til að hún skiljist til fullnustu og fái fullt samhengi. Munur skólanámskrár og starfsáætlunar er ákvarðaður í aðalnámskrá grunnskóla,

almennum hluta, (201 I, bls. 64-65). Hafnarfjörður er með eigin áherslur um samspil skólanámskrár og starfsáætlunar.

Þessi formáli er sameiginlegur fyrir allar skólanámskrár, þ.e. námskrár allra bekkja, allra grunnskóla í Hafnarfirði sem starfræktir eru af bæjaryfirvöldum.

Inngangur

Skólanámskrá Engidalsskóla er unnin út frá Aðalnámskrá grunnskóla 2011 og tekur hún til nemenda og starfsfólks skóla og setur sameiginleg markmið náms og kennslu í skólanum. Sex grunnþættir mynda kjarna skólanámskrárinnar. Þættirnir eru **læsi, sjálfbærni, heilbrigði og velferð, lýðræði og mannréttindi, jafnrétti og sköpun**. Skólanámskráin er grunnur alls skólastarfsins, hún setur viðmið og varðar leið þeirra sem í skólasamfélaginu starfa. Skólanámskráin er lifandi plagg og því er getur hún tekið breytingum jafnt og þétt yfir skólaárið eða á milli skólaára eftir aðstæðum og áherslum skólans.

Bekkarnámskránni er skipt eftir árgöngum, hægt er að smella á hverja námsgrein fyrir sig fyrir hvern árgang á heimasíðu skólans, þetta er gert til að gera hana aðgengilegri og notendavænni. Námskráin byrjar á því að farið er yfir sögu skólans og starfsemi hans frá upphafi. Kafli tvö fjallar skólastarfið; grunnþætti menntunar, kennsluaðstæður, foreldrasamstarf, námsmat og lykilhæfni. Í þriðja hluta eru bekkarnámskrár, námskrár allar námsgreina sem kenndar eru í hverjum árgangi. Farið er yfir markmið, leiðir að markmiðum, námsfyrirkomulag og námsmat. Nákvæmari útfærsla á kennslu í hverri námsgrein er síðan sett fram í kennsluáætlun sem birt er í Mentor.

Í skólanámskrá Engidalsskóla koma fram sérkenni og áherslur í skólastarfi skólans sem tengist verkefnum eins og Uppeldi til ábyrgðar, Grænfánaverkefni skólans, Heilsueflandi grunnskóli og sérstakri áherslu á liðan nemenda svo fátt eitt sé nefnt. Líkt og í öðrum gunnskólum landsins er lögð rík áherslu á lestur og læsi almennt.

Þess ber að geta að námskráin er í sífelldri þróun og því verður að skoða þessa útgáfu sem slíka. Það er von okkar að skólanámskráin nái að varpa ljósi á starf skólans og sérkenni hans og geti verið leiðarvísir þeim sem í hana leita.

Saga Engidalsskóla og starfsemi frá upphafi

Engidalsskóli sem stofnaður var 1978 og er staðsettar í einstöku umhverfi Hafnarfjarðar. Skólarninn kúra í hrauninu, umvafinn fjölbreyttri náttúru með fallegum svæðum sem henta vel til útivistar. Í skólanum eru bekkjardeildir frá 1. – 7. bekk í vetur. Skólinn var sameinaður Víðistaðaskóla árið 2010 en klofinn aftur frá árið 2020 og er því að hefja sitt annað starfsár sem sjálfstæður skóli á ný. Skólinn byggðist upp í upphafi til að geta tekið við nemendum upp í 7. bekk. Hjördís Guðbjörnsdóttir var fyrsti skólastjóri Engidalsskóla, og starfaði um langt árabíll, en Auður Hrólfsdóttir tók við af henni og var skólastjóri fram til þess að skólarnir voru sameinaðir. Tvær ástæður liggja að baki þeirri breytingu, sem ráðist var í, bæði hafði nemendum fækkað í báðum hverfum og vegna hagræðingarkröfu í fjárhagsáætlun bæjarins.

Engidalsskóla er fyrir nemendur í Norðurbæ norðan Hjallabrautar. Nemendur sem ljúka skólagöngu í Engidalsskóla sækja alla jafnan Víðistaðaskóla á unglingastigi.

Í vetur eru 230 nemendur í skólanum. Skólinn starfar eins og lög gera ráð fyrir frá ágúst til júní, skólaárið er ein önn. Skólanum er skipt í tvö stig, yngsta stig og miðstig. Í skólanum er teymiskennsla og ýmist einn eða tveir kennarar með umsjón með hverjum árgangi. Notast er við fjölbreytta kennsluhætti í allskonar minni námshópum eftir eðli námsefnis. Frístundaheimilið Álfakot er starfrækt í skólanum og er það fyrir nemendur í 1. – 4. bekk. Frístundaheimilin voru áður undir stjórn og á ábyrgð Íþrótt- og tómstundaráðs Hafnarfjarðar en frá hausti 2015 voru þau færð undir stjórn og rekstur skólans.

Við skólann starfa um 50 starfsmenn. Í stjórnendateymi skólans er skólastjóri, deildarstjóri UT, deildarstjóri stoðþjónustu, deildarstjóri yngsta stigs og deildarstjóri frístundar. Við skólann starfa einnig námsráðgjafi, þroskaþjálfar, sálfræðingur, stuðningsfulltrúi, skóla- og frístundaliði, húsumsjónarmaður og hjúkrunarfræðingur með viðveru þrjá morgna í viku.

Leiðarljós Engidalsskóla *Ábyrgð – Virðing – Velliðan* eru innbyggð í menningu skólans og er starfað í anda þeirra. Í 2. grein í lögum um grunnskóla segir: „Hlutverk grunnskólans, í samvinnu við heimilin, er að búa nemendur undir líf og starf í lýðræðisþjóðfélagi sem er í sífelldri þróun“. Í Engidalsskóla er lögð áhersla á að undirbúa nemendur undir framtíðina á lýðræðislegan hátt með því að nemendur axli ábyrgð á náminu og í leit að þekkingu öðlist þeir aukna víðsýni. Áhersla er á að nemendur læri að sýna umburðarlyndi fyrir fjölbreytileika manneskjunnar í samskiptum og samstarfi. Þannig öðlist þeir virðingu fyrir sjálfum sér og umhverfi sínu. Með því teljum við að lagður sé grundvöllur að sjálfstæðri og gagnrýnni hugsun nemenda og hæfni þeirra til samstarfs við aðra. Þá viljum við veita þeim tækifæri og hæfni til að afla sér þekkingar og leikni og temja sér vinnubrögð og reglusemi sem stuðlar að stöðugri viðleitni til menntunar og þroska svo nemendur geti nýtt þau tækifæri sem lífið býður upp á.

Mikilvægast af öllu í undirbúningi fyrir lífi er að nemendum líði vel og sjálfsmynd þeirra sé sterk, þess vegna leggjum við mikla áherslu á vellíðan.

I. Menntastefna skólans

Menntastefna skóla er grunnstefna skóla og felur í sér á allar stefnuáherslur skólans í einni stefnu og skal birtast í skólanámskrá (aðalnámskrá 2011, bls. 64). Menntastefna skólans er sett fram á grundvelli sjónarmiða á aðalnámskrá grunnskóla þar sem kjarni hennar er sex grunnþættir menntunar (heilbrigði og velferð, jafnrétti, lýðræði og mannréttindi, læsi, sjálfbærni og sköpun). Meginatriði í menntastefnu skóla eru megináherslur skólastarfsins sem skilgreina má í gegnum margvíslega stefnuþætti um „stefnu skólans, gildi, uppeldis- og kennslufræðilega stefnu og kennsluhætti“ (aðalnámskrá grunnskóla 2011, bls. 66).

Menntastefna skóla er þannig aðgreind frá (1) menntastefnu ríkisins en aðalnámskrá grunnskóla er þá birtingarmynd hennar á hverjum tíma og (2) menntastefnu sveitarfélagsins sem er skólastefna bæjarins.

Gildi, leiðarljós, uppeldis- og kennslufræðileg sýn til kennsluhátta skólans

Skólinn starfar með eftirfarandi atriði sem grunn í stefnu skólans:

Gildi Engidalsskóla eru leiðarljós skólastarfsins: *Ábyrgð – Virðing – Velliðan* og endurspeglast þau í öllu starfi skólans. Hlutverk grunnskólans er ákvarðað í lögum um grunnskóla en þar segir í 2. grein: „Hlutverk grunnskólans, í samvinnu við heimilin, er að búa nemendur undir líf og starf í lýðræðisþjóðfélagi sem er í sífelltri þróun“. Í Engidalsskóla er lögð áhersla á að undirbúa nemendur undir framtíðina á lýðræðislegan hátt. Við ræktum með nemendum umburðarlyndi, **virðingu**, vináttu, viðsýni, **ábyrgð** og **velliðan**. Með því teljum við að lagður sé grundvöllur að sjálfstæðri hugsun nemenda og hæfni þeirra til samstarfs við aðra. Við viljum veita þeim tækifæri til að afla sér þekkingar og leikni og temja sér vinnubrögð og reglusemi sem stuðlar að stöðugri viðleitni til menntunar og þroska svo nemendur geti nýtt þau tækifæri sem lífið býður upp á.

Í Engidalsskóla er nemandinn í forgrunni í öllu starfi skólans. Áhersla er á almenna menntun sem stuðlar að alhliða þroska nemenda og undirbúning undir þátttöku í atvinnulífinu eða til frekara náms. Helstu sérkenni skólans eru umburðarlyndi fyrir fjölbreytileika, styrking sjálfsmýndar, læsi og sakpandi starf. Í skólanum er lögð áhersla á tengsl við umhverfið, náttúru og menningu. Leitað er allra leiða til að koma til móts við ólíkar þarfir nemenda m.a. með fjölbreyttum kennsluháttum, öfluggu stuðningskerfi og fjölbreyttu vali í efstu bekkjum skólans, áhugasvið. Til þess að stuðla að þessu er lögð áhersla á hvetjandi og lýðræðislegu námsumhverfi og að nemendur fái að njóta sín í námi og félagslífi þar sem þeir hafa áhrif.

Í Engidalsskóla er unnið eftir Uppeldi til ábyrgðar og áhersla lögð á jákvæðan skólabrag. Uppeldi til ábyrgðar, uppbyggingusjálfsaga sem byggð er á kenningum Diane Gossen. Uppeldi til ábyrgðar leggur áherslu á jákvæð, og á virðingu. Treyst er á hæfileikann til sjálfstjórnar og að hver og einn geti hugsað

áður en hann framkvæmir og brugðist rétt við aðstæðum. Uppeldi til ábyrgðar hvetur hvern og einn til að taka ábyrgð á eigin orðum og gerðum. Aðferðin nýtist við bekkjarstjórnun þar sem allir fá að vaxa og njóta sín. Leitast er við að ná samstöðu um lífsgildi til að hafa að leiðarljósi og fylgja þeim síðan eftir með fáum skýrum reglum. Spurt er bæði hvernig við viljum vera og hvað við þurfum að gera til að ná eigin markmiðum í sátt og samlyndi við samferðamenn.

Engidalsskóla leggur áherslu á að nemendur geri sér grein fyrir gildi umhverfismenntar og móti sér lífstíl í anda hennar. Áhersla er lögð á að nemendur verði meðvitaðir um mikilvægi samspils náttúru og umhverfis. Lögð er áhersla á að nemendur kynnist nánasta umhverfi, læri að bera virðingu fyrir náttúrunni og þroski með sér alþjóðavitund um umhverfismál. Í Engidalsskóla er lögð áhersla á að nemendur taki virkan þátt í að flokka úrgang til endurvinnslu og endurnýtingar og virði þannig auðlindir jarðarinnar. Fjölbreyttar leiðir eru notaðar til þekkingaröflunar, má þar nefna samvinnu í ólíkum hópum, útikennslu, umhverfisfræðslu og upplýsinga- og tæknimennt.

Nemendur eru hvattir til sjálfstæðra vinnubragða, samvinnu, að sýna frumkvæði og beita gagnrýnni hugsun. Í skólanum eru viðhafðir fjölbreyttir kennsluhættir, sjálfstæð vinna, samvinna, innlagnir, upplýsingaöflun og framsýni í upplýsinga- og tæknimennt sem tæki til náms. Stefnt verði að nýtingu nýjustu tækni á hverjum tíma og sífellt verið að leita nýrra leiða. Þetta er gert til að auka námsvitund og víðsýni nemenda til sjálfstæðra vinnubragða.

Í Engidalsskóla er mikil áhersla á list- og verkgreinar, þær eru kenndar í smiðjum. Að auki far nemendur í 1.-4. bekk vikulega í samsöng á sal. Nemendur læra framsögn og taka þátt í Litlu- og Stóru upplestrarkeppninni, þeir fá tækifæti til að koma fram á sal skólans með skemmtanir og árshátíð þar sem foreldrum og öðrum skólafélögum er boðið. Forsenda árangurs í skólastarfi er að samstarf heimila og skóla sé farsælt og að sömu gildi og væntingar ríki á báðum stöðum. Í Engidalsskóla er farið yfir væntingar nemenda og foreldra á samráðsfundi foreldra, nemenda og kennara í upphafi skólaárs ár hvert.

2. Stefna Skóla

Skólinn starfar á grundvelli **stefnuþátta** sem birtast þá sem hluti menntastefnu skólans:

- Nemendur verði viðsýnir, sýni frumkvæði og geti beitt gagnrýnni hugsun
- Nemendur læri að beita rökhugsun
- Nemendur öðlist færni í læsi og námsvitund
- Nemendur verði meðvitaðir um sjálfan sig, markmið sín og styrki sjálfsmynd sína
- Nemendur kynnist sköpun, tónlist og leiklist
- Nemendur verði meðvitaðir um umhverfisvitund og tengsl við náttúruna og nánasta umhverfi og öðlist skilning á sjálfbærri þróun o.s.frv.

Skólastarfið hefur eftirfarandi **meginmarkmið** sem birtast þá sem hluti menntastefnu skólans:

- Að nemendur öðlist færni í læsi og námsvitund (Lestur er lífsins leikur)
- Að nemendur verði meðvitaðir um umhverfisvitund og tengsl við náttúruna og sitt nánasta umhverfi (Grænfánaverkefni)
- Að nemendur kynnist skapandi skólastarfi (sífelld leit að nýrra leiða í námi, samvera á sal og skapandi smíðjur)

Stefna skóla og markmið skólastarfsins varðandi afmarkaða þætti í stefnu skóla:

a. Grunnþættir menntunar

Tilgangur: „Að undirstrika meginatriði í almennri menntun og stuðla að meiri samfelli í öllu skólastarfi.“ (Aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 14).

Frekari áherslur um grunnþætti menntunar í stefnu skólans varðandi áherslur við einstaka grunnþætti menntunar eins og þeir eru skilgreindir í aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 13-24) birtast hér á eftir. Þar samhæfir skólinn fræðslu um forvarnir og ferla sem henni tengist við grunnþætti menntunar, í samræmi við starfsviðmið fræðsluþjónustunnar um forvarnir og gefið er út í sérstöku plaggi sem er til leiðbeiningar fyrir hvern grunnþátt.

HEILBRIGÐI OG VELFERÐ

Stefna skólans í heilbrigði og velferð er að stuðla að andlegri, líkamlegri og félagslegri **vellíðan** nemenda.

Stefnuþættir:

- Að efla og styrkja jákvæða sjálfsmynd
- Að stuðla að hreyfingu
- Að auka meðvitund nemenda um næringu
- Að stuðla að andlegri vellíðan
- Að stuðla að góðum samskiptum
- Að efla vitund um kynheilbrigði
- Að auka skilning á eigin tilfinningum og annarra

JAFNRÉTTI

Stefna skólans er að skapa tækifæri fyrir alla til að þroskast á eigin forsendum, rækta hæfileika sína og lifa ábyrgu lífi í frjálsum samfélagi í anda skilnings, friðar, umburðarlyndis, víðisýnis og jafnréttis.

Stefnuþættir:

- Að allir fái nám við hæfi
- Að koma til móts við þarfir hvers og eins
- Að kenna nemendum að setja sig í spor annarra
- Að kenna nemendum um fjölmenningu
- Að kenna nemendum um jafnrétti kynjanna
- Að fagna fjölbreytileikanum

LÝÐRÆÐI OG MANNRÉTTINDI

Stefna skólans í lýðræði og mannréttindum byggir á samábyrgð, meðvitund og virkni allra sem að skólastarfinu koma. Lögð er áhersla á virðingu fyrir réttindum nemenda og viðurkenningu á hæfileikum þeirra.

Stefnuþættir:

- Að efla vitund nemenda á mannréttindum
- Að stuðla að hópavinnu
- Að hvetja nemendur til að hafa skoðanir og tjá þær
- Að auka siðferðisvitund
- Að stuðla að gagnrýnni hugsun og ígrundun
- Að stuðla að því að nemendur beri ábyrgð á námi sínu og framkomu
- Að nemendur þekki réttindi sín og skyldur
- Að nemendur beri umhyggju og virðingu fyrir fólki, dýrum og umhverfi
- Að nemendur geti valið nám eftir áhugasviði

LÆSI

Stefna skólans í læsi snýst um að auka málnotkun nemenda og auka þá færni sem þeir þurfa að hafa til að geta tjáð sig og fært hugsun sína í letur og skilið texta. Einnig viljum við auka færni nemenda til að nota þá miðla sem samfélagið notar hverju sinni.

Stefnuþættir:

- Að efla tölvu- og tæknilæsi
- Að nemandi læri og geti yfirfært aðferðir við lestur, ritun og hlustun og beitt þeim á fjölbreyttan hátt
- Auka notkun á bókasafni og upplýsingamennt
- Að efla vitund nemenda á bóklestri sér til gagns og ánægju
- Að leggja áherslu á túlkun ýmissa myndrita
- Að efla menningarlæsi

SJÁLFBÆRNI

Stefna skólans í sjálfbærni er að leggja áherslu á hæfni nemandans til að takast á við breytingar í þá veru að við skilum umhverfinu ekki í lakari ástandi en við tókum við því. Gerum nemendur virka þátttakendur í samfélagi sínu og að þeir hafi innsýn í efnahag þjóðarinnar.

Stefnuþættir:

- Að kenna nemendum hugtakið „Sjálfbærni“
- Að stuðla að umhverfissvænni hugsun (grænfáni)
- Að kenna nemendum að vera meðvitaðir um áhrif sín á umhverfið
- Að stuðla að fræðslu um neyslu og fjármál
- Að kenna nemendum um vistkerfið sem við búum í

SKÖPUN

Stefna skólans í sköpun er að nemendur öðlist leikni í að móta viðfangsefni og miðla þeim, búa til, gera eitthvað nýtt eða öðruvísi en áður. Sköpun er að uppgötva, njóta og örva forvitni og áhuga. Virkja ímyndunarafl nemenda og leika sér með möguleika.

Stefnuþættir:

- Að nemendur geti tekið þátt í skapandi vinnu
- Að nemendur geti skapað í riti og máli
- Að nemendur geti sett upp sýningar og komið fram
- Að stuðla að fjölbreyttum námsaðferðum
- Að stuðla að samþættingu námsgreina

b. Símenntun, þróunarstarf og innra mat skóla

Tilgangur: Að stuðla að skólaþróun og færa skólanum aðferðir og tæki til að meta árangur og gæði skólastarfsins með kerfisbundnum hætti (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 59).

Skólinn markar sér eftirfarandi stefnu varðandi þróunarstarf (skólaþróun), í samspili við símenntun starfsfólks skóla, sem loks er skoðað í skoðað í tenglum við upplýsingaöflun innra mats skóla til að styðja við og hjálpa til að meta framfarir og árangur sem skal vera ríkjandi í öllu skólastarfinu. Á grundvelli þess eru eftirfarandi stefnuþættir eru skilgreindir:

- Starfsfólk skólans fer árlega í starfsmannasamtal og tekur þátt í ýmskonar mati sem lagt er til grundvallar starfsþróunaráætlunar skólans, þar sem símenntun starfsmanns er einn lykilþátta starfsþróunar hans og skólaþróunar fyrir skólann.
- Skólinn leggur árlega fram símenntunaráætlun, til að efla fagþróun starfsfólks skólans og styðja við skólaþróun í starfsemi skólans.
- Skólinn leggur árlega mat á starfsemi skólans á þróun, framfarir og árangur og velur sér afmörkuð viðfangsefni til innra mats á hverju skólaári.

Skólinn setur sér eftirfarandi markmið um viðfangsefnið:

- **Skólapúlsinn**, veftækt upplýsingakerfi um viðhorf til skólastarf og framkvæmd þess, er nýttur til lykilupplýsingasöfnunar fyrir innra mat skóla en skólinn nýtir að auki annars konar upplýsingaöflun eftir atvikum og aðstæðum.
- Heilsuskólaverkefnið snýr að líðan og heilsu nemenda og starfsmanna
- Líðan starfsfólks er m.a. könnuð með starfsmannasamtölum
- Starfsmannafélag Engidalsskóla (SES)
- Utanaðkomandi fyrirlesarar

c. Foreldrasamstarf, upplýsingamiðlun og mótun skólasamfélags

Tilgangur: Að skólasamfélag (starfsfólk, nemendur, foreldrar) hvers skóla vinni vel saman að mótun skólastarfsins og þeirra umgengishátta sem eiga að einkenna samskipti innan skólans og utan (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 69).

Skólinn markar sér eftirfarandi stefnu varðandi foreldrasamstarf, upplýsingamiðlun (m.a. námsmat) og mótun skólasamfélags með gagnkvæmum réttindum og skyldum allra aðila skólasamfélagsins sem skulu vera ríkjandi í öllu skólastarfinu:

- Að eiga gott samstarf milli heimila og skóla
- Að gagnkvæm virðing ríki á milli heimila og skóla
- Að upplýsingaflæði milli heimila og skóla sé gott

Skólinn setur sér eftirfarandi markmið um viðfangsefnið:

- Haustfundir
- Foreldrasamráð fjóru sinnum á ári
- Vikupóstar sendir heim vikulega og hringt eftir þörfum
- Fréttabréf send heim mánaðarlega
- Foreldrum boðið á upptökomur sem nemendur sjá um, eins og samveru og árshátíð.
- Foreldrafélagið fundar reglulega allt skólaárið
- Skólaráð fundar að jafnaði einu sinni í mánuði

d. Samstarf og tengsl skólastiga og tengsl við nærumhverfið

Tilgangur: Að stuðla að sem bestu samstarfi í því að svigrúm, sveigjanleiki og samfella sé í námi á milli skólastiga og í upplýsingamiðlun á skilum skólastiga (sbr. aðalnámskrá grunnskóla, 2011, bls. 72).

Skólinn markar sér eftirfarandi stefnu varðandi samstarf og tengsl skólastiga og við nærumhverfið sem skal vera ríkjandi í öllu skólastarfinu:

- Skólinn miðar samstarf sitt við önnur skólastig á grundvelli viðmiða sem Mennta- og lýðheilsusvið Hafnarfjarðar skilgreinir á hverjum tíma.
- Útikennsla í nærumhverfi
- Samstarf milli skólastiga, leikskóla í hverfinu

Skólinn setur sér eftirfarandi markmið um viðfangsefnið:

- Útikennsla – Kennt í smíðjum, lenging á frjálsri útivist frá hausti 2021
- Samstarf milli skólastiga – samvinna við leikskólana í hverfinu
- Hver bekkur á sinn vinabekk sem hittast reglulega yfir veturinn
- Samsöngur hjá 1.-4. bekk vikulega
- Stefnt að samvera á sal reglulega yfir veturinn (ekki verið hægt vegna heimsfaraldurs)

Aðrir samstarfsaðilar eru þeir aðilar í samfélaginu sem hafa með velferð barna að gera. Skólinn leitar eftir þeim björgum sem að gagni geta komið til stuðnings nemendum og fjölskyldum þeirra. Samstarf er á milli Engidalsskóla og leikskólanna Norðurberg og Álfaberg, sem staðsettur er í sama húsnæði og skólinn. Deildarstjórar skólahópa í leikskólanum hitta kennara 1. bekkja ásamt deildarstjóra grunnskólans og skipuleggja samstarf vetrarins. Þessir nemendahópar hittast nokkrum sinnum yfir árið. Nemendum leikskólans er boðið að koma og leika á skólalóðinni, koma inn í bekki, mæta á skemmtanir, nota sérgreinastofu í grunnskólanum svo eitthvað sé nefnt. Einnig er nemendum 1. bekkja boðið að koma og leika í leikskólanum. Samstarfið hefur verið farsælt og munum við stefna að því að efla það í framtíðinni.

Kynning skólanámskrár og viðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar

Hlutverk þessa viðauka er að kynna og útskýra hlutverk skólanámskrár fyrir skólasamfélaginu í Hafnarfirði. Sömuleiðis er honum ætlað að kynna viðmið bæjarins um það hvernig einstaka námssvið og námsgreinar eru kynnt í skólanámskrá til að þau uppfylli gæði.

Viðaukinn skiptist í sjö hluta:

- A. Skólanámskrá og viðmið
- B. Viðmiðunarstundaskrá og viðmið
- C. Menntastefna skóla og viðmið
- D. Grunnþættir menntunar og viðmið
- E. Námssvið, námsgreinar og viðmið
- F. Hæfni (námsþæfni og lykilþæfni) og viðmið
- G. Námsmat, matskvarðar og viðmið

A - Námskrá, uppbygging og viðmið

Grunnskólastarf er unnið á grundvelli laga og reglugerða með viðeigandi viðmiðum sem þar birtast og fær sýnileika í námskrá einstakra skóla, nefnd skólanámskrá. Um skólanámskrá er sérstaklega kveðið í [aðalnámskrá grunnskóla](#) (201 I, bls. 63-64):

12.1 Skólanámskrá

Sérhver skóli semur skólanámskrá. Í skólanámskrá gerir skóli grein fyrir því hvernig hann nýtir það svigrúm til ákvarðana og athafna sem lög, reglugerðir, aðalnámskrá og skólastefna viðkomandi sveitarfélaga veita. Skólar sem eru einkareknir og tilheyra ekki tilteknu sveitarfélagi þurfa ekki að lúta ákvæðum skólastefnu sveitarfélaga.

Skólanámskrá er nánari útfærsla á ákvæðum aðalnámskrár og í henni gefst kostur á að laga opinber fyrirmæli að sérstöðu hvers skóla og staðbundnum aðstæðum og gera grein fyrir hvernig þær aðstæður eru nýttar til að efla nám og kennslu.

Í skólanámskrá er gerð grein fyrir þeim gildum sem starf skólans byggist á. Þar eru útfærð þau almennu viðmið sem sett eru í aðalnámskrá.

Skólanámskrá er unnin í samhengi við starfsáætlun skóla og þarf að lesa þær saman til að fá fullt samhengi um skólastarfið.

Hugtakið námskrá er hægt að skilgreina mismunandi eftir tegundum hennar í skólastarfinu:

NÁMSKRÁ = Námskrá er skráð (rituð) áætlun um inntak og gæði á námi sem stefnt er að fram fari hjá ákveðnum nemendahópi á gefnum námssviðum innan afmarkaðs tíma sem framfylgt er með virku kennsluskipulagi með framkvæmd kennara undir stjórn skólastjóra viðkomandi skóla. Framkvæmd á námsskipulagi við að koma námskrá í virka framkvæmd er háð faglegri ábyrgð kennara (saman) í þeim tilgangi að ná sem mestum árangri í kennslustarfsemi út frá þeim viðmiðum sem námskráin stefnir að. Námskrá er fylgt eftir með frekari verkáætlunum eftir atvikum í skólum (t.d. vikuáætlunum, kennsluáætlunum o.fl.) eftir skipulagi í skóla/árgöngum/kennara, til að koma þeim í sem raunhæfasta framkvæmd. Skólar þurfa að viðhafa árleg skil á (skóla)námskrá til fræðsluyfirvalda (í staðfestingarferli) en ekki á verkáætlunum (kennsluáætlunum) sem eiga að koma námskrá í framkvæmd (hluti innra og ytra mats).

Ræða má um fjórar tegundir námskráa í grunnskólum:

Skólanámskrá = Námskrá eins skóla með almennri stefnu um gæði skólastarfs og námsáherslur sem innifelur allar bekkjarnámskrár skóla og mynda saman eina heildarnámskrá fyrir einn skóla. Skólanámskrá lýtur sameiginlegri uppbyggingu í Hafnarfirði (sjá síðar).

Bekkjarnámskrá = Námskrá fyrir hvern og einn árgang, alls 7 námskrár í Engidalsskóla. Bekkjarnámskrá er birt foreldrum og nemenda í viðkomandi árgangi á hverju hausti á stafrænu formi og birt á vef skóla sem hluti skólanámskrár skóla.

Sviðsnámskrá = Námskrá eins námssviðs (alls átta í grunnskólum auk vals), t.d. stærðfræði, íslenska o.s.frv., fyrir einn grunnskóla í gegnum alla bekkir skólans. Sviðsnámskrá birtist í skólanámskrá skóla og dreifist um allar bekkjarnámskrár hennar. Mikilvægt er að sviðsnámskrá myndi eina heild í skólastarfi milli bekkja skólans. Einstök námssvið eru skilgreind á grunni viðmiða um námshæfni (þekking, leikni og viðhorf) auk útlistunar á fyrirkomulagi einstakra námsgreina námssviðsins með viðeigandi lýsingu (viðfangsefni í nám, náms- og kennslugögn, námsfyrirkomulag og námsaðlögun og námsmat) á áætluðu námsferli innan námsgreinarinnar á viðkomandi aldri.

Einstaklingsnámskrá = Námskrá sem aðlöguð er að þörfum ákveðina nemenda, þegar nemandi getur ekki fylgt bekkjarnámskrá af einhverjum ástæðum. Einstaklingsnámskrá birtist EKKI í skólanámskrá skóla heldur aðeins aðstandendum nemanda sem námskrá tilheyrir og honum sjálfum (eftir atvikum). Einstaklingsnámskrá er gerð árlega (a.m.k.) fyrir þá nemendur sem þurfa þess. Grunniðmið gilda um einstaklingsnámskrár í Hafnarfirði en hver skóli skal útfæra þær frekar út frá eigin sérstöðu.

Viðmið um skólanámskrá (bekkjarnámskrárnar tíu) í grunnskólum Hafnarfjarðar eru:

1. **Viðmið aðalnámskrár grunnskóla:** Skólanámskrá hvers skóla skal taka mið af aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta (2011) og námsgreinahluta (2013) (námsgreiðin átta), en þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar taka við viðmið sveitarfélagsins við sem koma hér áfram.
2. **Skólastefna Hafnarfjarðar og áherslur sveitarfélags:** Skólastefna Hafnarfjarðar markar stefnu sveitarfélagsins í málefnum grunnskóla. Viðmiðin hér birta frekari sjónarmið og áherslur sveitarfélags um framkvæmd skólastarfs á grunni aðalnámskrár.
3. **Skólastarf í Hafnarfirði og skólanámskrá:** Meginsjónarmið í skólanámskrárgerð í grunnskólum Hafnarfjarðar er að allir grunnskólar fylgi áherslum aðalnámskrár á hverjum tíma. Skólanámskráin er gæðahandbók hvers grunnskóla og er yfirlýsing hans um það að hverju nám nemenda og kennsla skólans stefnir að hverju sinni.
4. **Samhæfni skólanámskrár í Hafnarfirði:** Mennta- og lýðheilsusvið lagði fram leiðbeiningar og stuðning við skólanámskrárgerð einstakra skóla. Það gerist með viðmiðum sem styðja við stjórnsýslulega ferla, námskeiðahaldi og öðrum gögnum. Markmið þess er að styrkja skólana í skólanámskrárgerð til að hjálpa þeim að sýna fram á gæðin sem felast í skólastarfinu.
5. **Samstarf og samráð um viðmið fyrir skólanámskrárgerð:** Í meginatriðum er skólanámskrárgerð einstakra grunnskóla á ábyrgð stjórnenda þeirra í samræmi við lög og reglugerðir um skólastarf. Samstarf og samráð er lykilatriði við gerð skólanámskrár einstakra skóla, í samvinnu alls fagfólks í skólunum.
6. **Uppbygging skólanámskrár:** Skólanámskrár allra grunnskóla Hafnarfjarðar skulu settar upp sem tíu bekkjarnámskrár í heildstæðum grunnskóla með svipaða uppbyggingu:
 - I. hluti kynnir menntastefnu skólans. Viðauki er með sameiginlegum upplýsingum fyrir alla grunnskóla bæjarins.
 - II. hluti kynnir þætti sem eru sameiginlegir fyrir allan árganginn óháð námssviðum.
 - III. hluti kynnir nám á einstökum námssviðum og námsgreinum innan þeirra.
7. **Sameiginlegt form/snið skólanámskrár:** Til viðbótar ofangreindri uppbyggingu á skólanámskrá noti skólar sérstakt form sem Mennta- og lýðheilsusvið leggur til. Tilgangur þess er að hjálpa skólum að starfa í samræmi við nýja aðalnámskrá, skilgreina vel eigin sérstöðu og sýna fram á gæði skólastarfsins. Sameiginlegt form skólanámskrár fyrir Hafnarfjörð heftir ekki möguleika hans til að þróa skólastarfið á skapandi og fjölbreyttan hátt innan ramma aðalnámskrár.
8. **Sérstaða skóla og skólanámskrá:** Í skólanámskrá skal hver skóli kynna sérstöðu sína og gildi sem móta kennslufræðilega og uppeldislega sýn skólastarfsins. Sérstaða skóla komi þá fram í skólanámskrá er varðar kennslufræðilegar áherslur hjá starfsfólki hans innan ramma aðalnámskrár, nýtingu valstunda innan viðmiðunarstundaskrár, samsetningu og inntaki námsgreina innan námssviða í hverjum árgangi og kennslufræðilegum áherslum í daglegri starfsemi skóla.
9. **Kynning og staðfesting skólanámskrár:** Skólanámskrá næsta skólaárs skal lögð fram til kynningar í skólaráði hvers skóla í júní og skal staðfest í skólanefnd (fræðsluráði Hafnarfjarðar) í ágúst ár hvert. Skólanámskráin skal kynnt foreldrum í hverjum árgangi í upphafi hvers skólaárs, birt á vef skóla.

10. **Skjalavarðveisla:** Mennta- og lýðheilsusvið Hafnarfjarðar annast varðveislu á skólanámskrám grunnskólanna í Hafnarfirði í skjalakerfi bæjarins í samræmi við opinbera skjalavörslu og reglur bæjarins.

B - Viðmiðunarstundaskrá og viðmið

Viðmiðunarstundaskrá aðalnámskrár grunnskóla (2011, bls. 50-51) er grundvöllur kennslutímajölda í skólastarfi grunnskóla. Viðmiðunarstundaskrá segir til um hvernig tími nemenda í skóla skiptist eftir námssviðum (þ.m.t. námsgreinar) og aldri nemenda:

Námsgreinar – Námsvið	1.-4. bekkur	5. – 7. bekkur	8. – 10. bekkur	Vikulegur kennslutími	Vikulegur kennslutími
	Heildartími í 1. - 4. bekk. Minútur á viku	Heildartími í 5. - 7. bekk. Minútur á viku	Heildartími í 8. - 10. bekk. Minútur á viku	Heildartími í 1. - 10. bekk. Minútur á viku	Hlutfall
Íslenska, íslenska sem annað tungumál og íslenskt táknmál	1.120	680	630	2.430	18,08%
Erlend tungumál; enska, danska eða önnur Norðurlandamál	80	460	840	1.380	10,27%
List- og verkgreinar	900	840	340	2.080	15,48%
Náttúrugreinar	420	340	360	1.120	8,33%
Skólaíþróttir	480	360	360	1.200	8,93%
Samfélagsgreinar; trúarbragðafræði, lífsleikni, jafnréttismál, siðfræði	580	600	360	1.540	11,46%
Stærðfræði	800	600	600	2.000	14,88%
Upplýsinga- og tæknimennt	120	160	80	360	2,68%
Til ráðstöfunar /val	300	160	870	1.330	9,90%
Alls	4.800	4.200	4.440	13.440	100%

„**Erlend tungumál.** Undir þau heyrja enska og danska þar sem gert er ráð fyrir að enska sé fyrsta erlenda tungumálið og danska, norska eða sænska annað erlenda tungumálið.

List- og verkgreinar. Undir listgreinar heyrja tónmennt, sjónlistir og sviðslistir. Undir verkgreinar heyrja hönnun og smíði, textílmenn og heimilisfræði. Þessi tvö svið skulu hafa jafnt vægi innan heildartímans.

Náttúrugreinar. Undir þetta svið heyrja m.a. náttúrufræði, eðlisvísindi, efnafræði, jarðvísindi, lífvísindi og umhverfismenn.

Skólaíþróttir. Undir þetta svið heyrja m.a. íþróttir og sund.

Samfélagsgreinar. Undir þær heyrja m.a. samfélagsfræði, saga, landafræði og þjóðfélagsfræði, trúarbragðafræði, lífsleikni, jafnréttismál og siðfræði ásamt heimspeki.

Upplýsinga- og tæknimennt. Undir þetta heyrir m.a. miðlamenn, skólasafnsfræði, tölvunotkun og upplýsinga- og samskiptatækni.

Til ráðstöfunar/val. Undir þetta heyrja ráðstöfunarstundir skóla, einkum í 1.-7. bekk og val nemenda í 8.-10. bekk.

Út frá áherslupáttum námskrár í lögum skal hafa jafnvægi milli bóklegs náms og verklegs og þess gætt að ekki halli á verklegt nám þegar skólastarf er skipulagt. Það á einnig við um skipulag valnámskeiða. Því er gert ráð fyrir

að allt að helmingur valstunda sé bundinn list- og verktengdu námi. Hafa ber grunnþætti menntunar, áhersluþætti í aðalnámskrá og lykilhæfni til viðmiðunar við útfærslu allra námssviða og námsgreina. Auk þeirra námsgreina og námssviða, sem tilgreind hafa verið í viðmiðunarstundaskrá, er gert ráð fyrir nokkrum þverfaglegum þáttum, s.s. nýsköpun, frumkvöðlamennt og nýmiðlun.“

Viðmiðunarstundaskrá fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar er gefin upp sem sýnishorn og dæmi fyrir mögulega útfærslu á aðalnámskrá grunnskóla (2011). Hún tekur mið af því að eftir er að útfæra námsgreinar innan námssviða sem eru þá útfærsla einstakra skóla (sjá skýringar hér aftar) og skipting valstunda hefur ekki verið útfærð. Hún er aðallega sett fram í þeim tilgangi að sýna skólum fram á mögulega útfærslu sem gengur upp (heildartíma fjöldi í hverjum árgangi á móti tíma fjöldi sem er ætlaður í hvert námssvið á tíu ára grunnskólagöngu) og til að kynna öllum lágmarkstíma fjöldi í námssviðum sem nú eru í gildi samkvæmt aðalnámskrá. Það er ekkert sem útilokar aðrar útgáfur viðmiðunarstundaskrár hjá einstaka skólum nái forsendur aðalnámskrár að ganga upp, þ.e. lágmarkstíma fjöldi námssviða á tíu ára tímabili á móti heildartíma fjöldi í hverjum bekk/árgangi (30/35/37). Framsetningin hér er almenn útfærsla á mínútum úr aðalnámskrá grunnskóla í kennslustundir sem hver er 40 mínútur en skólum er að sjálfsögðu heimilt að hafa eigin útfærslu á tímalengd kennslustunda í daglegri stundatöflu:

Tafla 1: Lágmarkstíma fjöldi í námssviðum í gegnum grunnskólann í jafndreifingu.

	1. bk.	2. bk.	3. bk.	4. bk.	5. bk.	6. bk.	7. bk.
Íslenska	7	7	7	7	6	6	5
Er. tung.	0	0	0	2	3	3	5,5
List./verk.	6	6	5	5,5	7	8	6
Nátt.gr.	3	2,5	3	2	3	3	2,5
Samf.gr.	4	3,5	4	3	5	5	5
Skólaíþr.	3	3	3	3	3	3	3
Stærðfr.	5	5	5	5	5	5	5
UST	0	1	1	1	1	1	2
Val	2	2	2	1,5	2	1	1
Samt.	30	30	30	30	35	35	35

Viðmið um nám og kennslu í grunnskólum Hafnarfjarðar:

- Viðmiðunarstundaskrá:** Stundaskrár grunnskólanna í Hafnarfirði skulu taka mið af viðmiðunarstundaskrá aðalnámskrár sem lágmarksstundaskrá um heildartíma fjöldi í einstaka árgöngum og á einstaka námssviðum (sbr. töflu hér ofar).
- Viðmið um tíma fjöldi í kennslugreinum:** Skólastarf hvers skóla skal taka mið af aðalnámskrá grunnskóla, almennum hluta (2011) og námsgreinahluta (2013), sem lágmark en þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem komu hér neðar.

Tafla 2: Námssvið, námsgreinar og hlutfall þeirra innan námssviðs.

Námssvið	Námsgreinar innan námssviðs	Hlutfall námsgreina innan hvers námssviðs í grunnskóla
1. Íslenska	1.1. Talað mál, hlustun og áhorf 1.2. Lestur og bókmenntir 1.3. Ritun 1.4. Málfræði	Hver námsþáttur skal ekki fá minna en 15% námstímans.
2. Erlend tungumál	2.1. Enska 2.2. Danska	Enska fái ekki minna en 55% og danska ekki minna en 35% námstímans.

3. List- og verkgreinar	<i>A Listgreinar (50%):</i> 3.1. Sviðslistir (dans og leiklist) 3.2. Sjónlistir (myndmennt) 3.3. Tónmennt <i>B Verkgreinar (50%):</i> 3.4. Heimilisfræði 3.5. Hönnun og smíði 3.6. Textílmennt	Hver námsgrein innan list- og verkgreina fái ekki minna en 10% námstímans.
4. Náttúrugreinar	4.0. Náttúrufræði (100%) (eða) 4.1. Eðlis- og efnavísindi 4.2. Jarð- og stjörnufræði 4.3. Lífvísindi 4.4. Umhverfismennt	Hvor námsgrein fái ekki minna en 15% námstímans en sé námsgreinin náttúrufræði (yngsta stig) fái hún 100%.
5. Skólaípróttir	5.1. Íþróttir 5.2. Sund	Íþróttir fái 67% og sund 33% námstímans.
6. Samfélagsgreinar	6.1. Heimspeki, siðfræði og trúarbragðfræði 6.2. Jafnrétti og lífsleikni 6.3. Landafræði, saga og sam-/þjóðfélagsfræði	Hver námsgrein fái ekki minna en 20% námstímans.
7. Stærðfræði	7.0 Stærðfræði (100%) (eða) 7.1. Tjáning, tungumál, verkfæri, vinnubrögð og beiting stærðfræðinnar 7.2. Tölur, reikningur og algebra 7.3. Rúmfræði, mælingar, tölfræði og líkindi	Hver námsgrein fái ekki minna en 20% námstímans.
8. Upplýsinga- og tæknimennt	8.1. Miðlamennt og skólasafnsfræði 8.2. Tölvunotkun og upplýsinga- og samskiptatækni	Hvor námsgrein fái ekki minna en 35% náms-tímans.
9. Val	9.1. Valgrein 1 9.2. Valgrein 2 o.s.frv.	Skipulag, inntak og fjöldi valgreina er algjörlega í höndum hvers skóla.

- Viðmiðunarstundaskrá skóla, val og námsgreinar:** Einstaka grunnskólar í Hafnarfirði fá úthlutað tímamagni til kennslu á öllum námssviðum á jafnræðisgrundvelli. Hver skóli skal skipuleggja námsgreinar innan hvers námssviðs í samræmi við ofangreinda skiptingu námsgreina innan hvers námssviðs. Hver skóli skal skilgreina eigin grunn að viðmiðunarstundaskrá á hverju skólaári, þ.e. hver skóli getur breytt eigin skólanámskrá árlega, með því að afmarka val tíma í 1.-7. bekk á önnur námssvið (eða jafnvel sem sérstakar námsgreinar) og afmarka tíma í námsgreinar innan námssviða í samræmi við ofangreinda töflu.
- Námsgreinar í skólanámskrá:** Námsgreinar (innan námssviða) skulu kynntar í skólanámskrá í samræmi við töflu hér ofar í hverjum árgangi og alltaf með sama númerakerfi (þ.e. þótt einstakar námsgreinar vanti í einstaka árganga eru númerum þeirra sleppt og þannig hlaupið yfir þau). Öllum námsgreinum sem kenndar eru í hverjum bekk/árgangi skal fylgja viðeigandi námslýsing sem uppfyllir viðmið skólanámskrárforms fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar.

5. **Úthlutun almennra kennslutíma:** Grunnskólar í Hafnarfirði fá úthlutað kennslutímum til almennrar kennslu í samræmi við viðmið aðalnámskrár grunnskóla og sveitarfélags sem miða að jöfnuði meðal grunnskólanemenda. Það er síðan einstakra skóla að skipuleggja kennslu á einstaka námssviðum (námsgreinar meðtaldar) í einstaka árgöngum í samræmi við viðmið aðalnámskrár og bæjarins líkt og þessi viðmið tilgreina. Sér úthlutun er til sérkennslu.

C - Menntastefna skóla og viðmið

Skólastarf grunnskóla byggir á lögum og reglugerðum sem miða að því að veita öllum börnum á Íslandi starf í grunnskóla sem færir þeim sem sambærilegust gæði um leið og að mæta ólíkum þörfum þeirra og mismunandi aðstæðum. Í þeim skilningi er skólastarf samfélagslegt verkefni sem nær til allra íbúa landsins. Þess utan er gert ráð fyrir að hver skóli hafi ákveðna ábyrgð í því að skapa sér sérstöðu á grunni aðalnámskrár. Þessi sýnileiki getur verið útfærður margvíslega, hann skal taka mið af aðstæðum einstakra skóla og byggja á grunnstefnu skólans sem nefnd er menntastefna.

Viðmið um stefnu skóla og samfélagslega ábyrgð:

1. **Sérstaða skóla:** Hver grunnskóli í Hafnarfirði skal skilgreina eigin sérstöðu með afmörkun á eigin stefnu í nokkrum þáttum skólastarfsins sem skilgreind séu í skólanámskrá að kröfu aðalnámskrár grunnskóla (2011); nefnd menntastefna skóla.
2. **Menntastefna skóla skilgreind:** Viðmið um stefnu skóla er að þar komi fram áherslur skóla um gildi/leiðarljós og uppeldis- og kennslufræðilega sýn skóla þar sem áherslur grunnþátta menntunar í aðalnámskrá og aðrir þættir sem skóli telur æskilegt að hafa stefnu um og er í samræmi við lög, reglugerðir og opinberar reglur um grunnskólastarf.
3. **Tengsl og samstarf við nærumhverfi:** Hver skóli skal hafa stefnu um tengsl og samskipti við nærumhverfi sitt. Í því felast tengsl við náttúrulegt, félagslegt og menningarlegt umhverfi skóla. Þá skulu skólar sérstaklega skilgreina vel verkefni sín, tengsl og samstarf við leikskóla og framhaldsskóla. Sveitarfélagið getur einnig lagt þar til frekari viðmið um slíkt samstarf og tengsl og þá hvernig það hyggst styðja og efla slíkt samstarf.
4. **Samstarf heimila og skóla:** Mikilvægur þáttur skólastarf er að góð tengsl séu við heimili nemenda um nám og velferð barna. Í þeim tilgangi er mikilvægt að skýr viðmið séu um samstarf við heimili nemenda. Skólar skulu marka sér stefnu um samstarf við heimilin og í bekkjarnámskrám skal kynna þær leiðir og viðfangsefni sem unnið er með í hverjum bekk/árgangi. Hver skóli gefur þá út starfsáætlun og þar skulu vera nánari upplýsingamiðlun til heimila nemenda um verklag, skipulag og vinnubrögð í skólastarfi sem styðja við nám og kennslu allra nemenda.
5. **Forvarnir í grunnskólastarfi:** Forvarnir í skólastarfi grunnskóla miða að almennri velferð fyrir alla nemendur og tryggja þeim sem mest öryggi í skólastarfi. Í þeim tilgangi leggur sérfræðipjónusta (sveitarfélagsins við) grunnskóla til sérstök viðmið um almennar forvarnir í grunnskólum Hafnarfjarðar um frekari verkferla og aðgerðir sem miða að öryggi í skólastarfi. Almennar forvarnir í skólastarfi skal samþætta og tengja sem mest grunnþáttum menntunar og viðfangsefnum einstakra námssviða eins og kostur er og eðlilegt er á hverjum tíma sem fái birtingu í einstaka námsgreinum.

D - Grunnþættir menntunar og viðmið

Eitt meginatriði í menntastefnu nýrra laga um grunnskóla er áherslan á grunnþætti menntunar sem kynntir eru sérstaklega í aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 14-22):

„Þessir grunnþættir eru:

- læsi,
- sjálfbærni,
- heilbrigði og velferð,
- lýðræði og mannréttindi,
- jafnrétti,
- sköpun.

...

Grunnþættirnir snúast um læsi á samfélag, menningu, umhverfi og náttúru þannig að börn og ungmenni læri að byggja sig upp andlega og líkamlega, að bjarga sér í samfélaginu og vinna með öðrum. Grunnþættirnir snúast einnig um framtíðarsýn og getu og vilja til að hafa áhrif og taka virkan þátt í að viðhalda samfélagi sínu, breyta því og þróa það.

...

Hugmyndirnar að baki grunnþáttunum eiga að endurspeglast í starfsháttum skóla, samskiptum og skólabrag. Þeir skulu vera sýnilegir í skólastarfinu öllu og koma fram í inntaki námsgreina og námssviða, bæði hvað varðar þá þekkingu og leikni sem börn og ungmenni skulu afla sér. Námsgvið geta verið sérhæfing í viðfangsefnum skólastarfs þvert á námsgreinar og skólastig.

...

Grunnþættirnir fléttast inn í aðalnámskrár á öllum skólastigum og fyrirmæli hennar um allt skólastarfið:

- Efnisval og inntak náms, kennslu og leiks skal mótast af grunnþáttunum.
- Starfshættir og aðferðir, sem börn og ungmenni læra, eru undir áhrifum hugmynda sem fram koma í umfjöllun um grunnþættina.
- Vinnubrögð kennara og annarra, sem starfa í skólum, eiga að mótast af grunnþáttunum þannig að stuðlað sé að sjálfstæði, frumkvæði og þróun í skólastarfi.
- Þegar skólastarf er metið þarf að skoða hvort og hvernig grunnþættirnir hafi sett mark sitt á nám, kennslu og leik og skólastarfið í heild.

Grunnþættir menntunar tengja þannig saman verkefni dagslegs skólastarfs, kennslu einstakra námsgreina og samhengi námssviðanna. Tafla er hér neðar skýrir ýmsa þætti og atriði sem heyra undir hvern grunnþátt fyrir sig og er viðfangsefni sem eiga að birtast í grunnskólastarfinu þvert á námsgreinar. Hún er samantekt úr aðalnámskrá grunnskóla (2011) til að ná utan um margvíslegar áherslur þaðan án þess þó að teljast vera fullkomin samantekt og því sé rými til frekari mótunar eða þróunar viðfangsefna í kennslu. Taflan er til leiðbeiningar skólum til að móta grunnþætti menntunar í skólanámskrá.

Tafla 3: Grunnþættir menntunar og efnisþættir einstakra grunnþátta í skólastarfinu

Grunnþáttur	Efnisþættir grunnþátta menntunar skv. aðalnámskrá grunnskóla
HEILBRIGÐI OG VELFERÐ	Lýðheilsa byggir á andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Það er áhersla á heilbrigða hreyfingu og hollt mataræði, geðvernd, forvarnir gegn vímuefnaneyslu, kynheilbrigði og aðra þætti sem stuðla að heilbrigði og velferð nemenda til jákvæðrar sjálfsvitundar og vinna gegn áhrifum fíknar á einstaklinga í hvaða mynd sem hún kann að birtast. Samstarf við heimilin er ekki síst mikilvægt um þennan þátt og mikilvægt að byggja upp hefðir og vana til jákvæða og heilbrigðra lífsviðhorfa sem stuðla að þroska nemenda í átt til jákvæðrar sjálfsmýndar. Þar er skólinn mikilvæg fyrirmynd til heilbrigðis og velferðar með starfsháttum sínum, kennsluháttum og tilboðum til nemenda. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í námsgreinum skólans og í samstarfi við stoðþjónustukerfi skólans

varðandi einstaka nemendur í gegnum nemendaverndarráð og önnur teymi í skólastarfinu.

Grunnpáttur	Efnisþættir grunnpátta menntunar skv. aðalnámskrá grunnskóla
JAFNRÉTTI	Jafnrétti gegn hvers konar mismunun á grunni fötlunar, aldurs, trúar, kynhneigðar, lífsskoðana, litarháttar, ætternis, búsetu, stöðu, þjóðernis, kynþáttar og kyns. Virðing, umburðarlyndi, víðsýni, friður og að rækta hæfileika sína og gagnrýni á viðhorf í samfélagi og menningu eins og þau snúa að viðfangsefninu jafnrétti. Jafnréttismenntun er með áherslu á kyn og kynhneigð. Fjölmennning, tungumál, menning og uppbygging skólasamfélags án aðgreiningar eru sömuleiðis þættir í jafnrétti. Jafnréttismenntun felur þá í sér jafnrétti varðandi námsmöguleika, námsefni, kennsluaðferðir og námsumhverfi auk réttar til náms- og starfsráðgjafar í skólanum. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
LÝÐRÆÐI OG MANNRÉTT-INDI	Lýðræðisleg vinnubrögð og þátttaka, uppbygging lýðræðislegs samfélags (siðgæðisvitund, félagsvitund, borgaravitund), samvinna og hjálpsemi, virðing og umburðarlyndi, manngildi og umhyggja og réttindi barna og skyldur eru hluti þess að byggja upp samábyrgt og sjálfbært samfélag. Sömuleiðis rökhugsun og gagnrýnin hugsun á grundvelli siðfræði um siðferðilegt líferni og varnir gegn hvers konar ofbeldi í skólastarfinu sem skal endurspeglast í skólabrag skólans og skýrum skólaeðlum sem vernda gegn brotum á sjálfsögðum réttindum nemenda og starfsfólks. Það er hluti kennslu og náms að tileinka sér lýðræðislega hugsun og vernda mannréttindi sem liður í tileinkun lýðræðislegs gildismats fyrir samfélagsuppbygginguna. Lífsleikni er kennslufræðilegt viðfangsefni í lýðræðislegum skólum. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum.
LÆSI	Læsi snýr að hæfni nemenda í notkun og beitingu íslenskunnar þar sem hæfter að ræða um fluglæsi, treglæsi og ólæsi sem mismikla hæfni og einnig læsilega. Viðfangsefnið læsi í viðum skilningi miðar að hæfni einstaklings að verða læs á umhverfi sitt með því að ráða við margvísleg skilaboð sem mæta honum og bregðast við þeim á jákvæðan hátt. Það snýst á margan hátt um námslega getu til að tileinka sér hæfni sem liggur til grunns í flestum námsgreinum skólans sem nemandi á að geta nýtt sér í daglegu lífi og hæfir aldri hans og þroska, t.d. sögulæsi, kortalæsi, menningarlæsi, fjármálalæsi, miðlalæsi, upplýsingalæsi, tæknilæsi, líkamslæsi og vísindalæsi (skv. aðalnámskrá). Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
SJÁLFBÆRNI	Sjálfbær þróun, breytingar og framþróun og skynsamleg nýting náttúruauðlinda. Ferlar, lögmál og hringrás náttúrunnar, vistfræði, umhverfisvernd, loftslagsbreytingar og líffræðilegur fjölbreytileiki eru einstök viðfangsefni hér. Áherslur eru á jöfnuð, sameiginleg lífsskilyrði, frið og lífsgæði. Hnatræn áhrif, efnahagsþróun og sameiginlegt vistkerfi jarðar falla einnig hér undir. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.
SKÖPUN	Forvitni, athafnaþrá, frumkvæði, frumleiki, uppgötva, njóta, áhugi, virkja ímyndunarafli, leika sér, áskorun, spennu og leit, list- og verknám, nýsköpun og frumkvöðlanám er þættir eða viðfangsefni sem heyra til sköpunarþættinum. Sköpunarkraftur, innsæi og hagnýting skapandi hugmynda til mótunar viðhorfa og gildismats skal takast á við samræðu um gagnrýna hugsun í daglegu skólastarfi. Sköpun er mikilvæg sem þáttur leiks í námi sem miðar að velferð nemenda til að þroskast sem heildstæðir einstaklingar í lýðræðislegu samfélagi. Fær nánari útfærslu og framkvæmd í einstaka námsgreinum skólans.

Viðmið um grunnþætti menntunar í grunnskólum Hafnarfjarðar eru:

- Viðmið aðalnámskrár:** Grunnþættir menntunar skulu vera sýnilegir í skólanámskrá hvers skóla og skulu taka mið af aðalnámskrá grunnskóla (2011) en þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram til að skólar geti kynnt skýrt eigin stefnu.
- Grunnþættir menntunar og skólanámskrá:** Hver skóli skal setja sér stefnu um grunnþætti menntunar sem skulu birtast sem hluti af stefnu skóla í skólanámskrá. Sömu leiðis skal skólanámskrá hvers skóla skilgreina áherslur og meginatriði í hverjum grunnþætti menntunar í hverjum bekk/árgangi.
- Grunnþættirnir og forvarnir í grunnskólastarfi:** Grunnþættir menntunar gefa forvörnum í skólastarfi grunnskóla nýtt samhengi í því að samhæfa við nám á einstaka námssviðum. Forvarnir miða að almennri velferð og vellíðan fyrir alla nemendur og að tryggja þeim sem mest öryggi í skólastarfi. Í þeim tilgangi leggur sérfræðipjónusta (sveitarfélagsins við) grunnskóla til sérstök viðmið um almennar forvarnir í grunnskólum Hafnarfjarðar um frekari verkferla og aðgerðir sem miða að velferð nemenda og öryggi í skólastarfi. Hluti forvarna er að vinna árlega (almenna) forvarnaáætlun fyrir skólann og hver skóli skal hafa skýra stefnu í forvörnum í gegnum grunnþættina. Almennar forvarnir í skólastarfi skal samþætta og tengja sem mest grunnþáttum menntunar með því að samhæfa námi og kennslu allra námssviða í öllum árgöngum. Viðmið um fræðslu um almennar forvarnir í tengslum við grunnþættina er að finna í töflu hér neðar. Töflu 4 er ætlað að hjálpa skólum að skilgreina og útfæra vissar forvarnir í samspili við ákveðna grunnþætti sérstaklega svo forvarnir fái frekari útfærslu í bekkjarnámskrám. Taflan er þó aðeins grunnútfærsla sem hver skóli þarf að skilgreina nánar út frá eigin áherslum og aðalnámskrár með stuðningi viðmiða sveitarfélags.

Tafla 3: Forvarnasvið/-flokkar og tengsl við grunnþætti menntunar

Svið ↓	Forvarna-flokkar ↓	Grunn-þáttur: →	Heilbrigði og velferð	Jafnrétti	Læsi	Lýðræði og mannréttindi	Sjálfbærni	Sköpun
I. Einstaklingur	1. LÝÐHEILSA		x	x	x	x	x	X
	2. SJÁLFSRÆKT		x	x	x	x	x	X
	3. VÍMUVARNIR		x		x		x	
II. Félagslegt umhverfi	4. OFBELDI	einelti	x	x		x		
		kynferðislegt ofbeldi	x	x		x		
		fordómar og mismunun	x	x		x		
		vanræksla	x	x		x		
III. Náttúrulegt umhverfi	5. ÖRYGGISVARNIR		x		x	x	x	

E - Námssvið, námsgreinar og viðmið

Nám í grunnskóla felur í sér að kennsla og starfsemi skóla miði að því að aðstoða nemanda í námi svo hann fái kennslu og námsaðstoð við hæfi þau tíu ár sem hann stundar nám í grunnskóla. Það er sameiginlegt verkefni skóla og heimilis. Við kennslu á námssviðum, og einstökum námsgreinum innan þeirra, skal taka mið af viðmiðunarstundaskrá (sjá viðauka B).

Samkvæmt aðalnámskrá skal kennsla í grunnskólum taka mið af átta námssviðum, og talsvert fleiri námsgreinum innan þeirra, og valgreinum. Fyrir hvert námssvið í bekkjarnámskrá skal skilgreina viðmið fyrir námshæfni utan valgreina.

Það er verkefni hvers skóla að bjóða nemendum upp á nám við hæfi svo kennsla og önnur starfsemi í skóla miði að því að ólíkir nemendur geti tileinkað sér nauðsynlega hæfni á sem fjölbreytilegastan hátt eins og nemendur hafa þörf fyrir og getu til. Í því felst að ábyrgð skóla/kennara er að haga störfum sínum þannig að nemendur eigi sem auðveldast að tileinka sér umrædda hæfni. Þar má ræða um fjölbreytni í kennslu **aðferðum** (sýna, gera sjálfur, rannsaka o.s.frv.), margvíslegt kennslu**efni** (mis þungt, mis ítarlegt, mis langt o.s.frv.), margþætt kennslu**gögn** (bækur, myndefni, hljóðefni, vefefni o.s.frv.) og ólíkar kennslu**aðstæður** (inni, úti, skólastofa, söfn, íþróttasalur o.s.frv.) sem er hluti starfsskyldna hvers kennara að skipuleggja til að námið nýtist sem best miðað við aðstæður nemenda með viðeigandi ábyrgð þeirra á hverjum tíma og eftir viðfangsefnum.

Viðmið um námssvið, námsgreinar og einstaklingsmiðun í námi í grunnskólum Hafnarfjarðar:

1. **Viðmið aðalnámskrár:** Viðmið aðalnámskrár grunnskóla er að skólastarf grunnskóla skuli stefna að því að hver nemandi fái nám við hæfi á sinni tíu ára grunnskólagöngu þar sem námssvið aðalnámskrár í gegnum námsgreinarnar leggi til viðfangsefni sem gefi nemendum möguleika til að efla hæfni sína á hverjum tíma.
2. **Námssviðmið:** Skólastarfið fer fram í gegnum skilgreindan tímafjölda í einstökum námssviðum í samræmi við viðmiðunarstundaskrá aðalnámskrár, almenns hluta (2011). Fyrir hvert námssvið í hverjum bekk/árgangi eru skilgreind námshæfniviðmið og sömuleiðis matsvið fyrir þau sem taka mið af matskvarðanum A-D (sjá hér aftar). Námshæfniviðmiðin í einstaka námssviðum í öllum bekkjarnámskrám taka mið af viðmiðum námssviðanna í 4., 7. og 10. bekk aðalnámskrár, greinahluta (2013). Í hverjum skóla skal útfæra námshæfniviðmið í öllum námssviðunum átta í öllum bekkjarnámskrám í samræmi við áherslur skólans og viðmiðunarstundaskrá hans, þ.e. ef viðkomandi námssvið er ekki kennt í viðkomandi árgangi er ekki nauðsynlegt að skilgreina námshæfniviðmið fyrir það í viðkomandi bekkjarnámskrá. Ekki er lagst gegn því að einstakar námsgreinar skilgreini eigin námshæfniviðmið telji kennarar að það henta betur til viðbótar námshæfniviðmiðum námssviðsins (sbr. list- og verkgreinar í aðalnámskrá grunnskóla, greinahluta 2103). Slíkt er val í hverjum skóla.
3. **Flokkun námshæfniviðmiða:** Námshæfniviðmið geta verið margvísleg og mismörg eftir námssviðum. Gerð er sú krafa að grunnskólar í Hafnarfirði flokki námshæfniviðmið á grunni faglegra forsenda, þ.e. velji á milli efnisflokunar (mismunandi eftir námssviðum) eða flokkunar á grunni hæfnishugtaksins (þekking, leikni, viðhorf) sjálfs innan hvers námssviðs. Val um flokkun er ákvörðun innan hvers námssviðs innan hvers skóla í samræmi við stefnu skóla.
4. **Námsgreinar og lýsingar þeirra:** Innan hvers námssviðs skal skilgreina námsgreinar, mismargar eftir atvikum og eðli námssviða. Föst námsgreinaheiti eru í Hafnarfirði sem hafa

samræmda uppbyggingu í skólanámskrám allra skólanna í Hafnarfirði, hvort heldur sem námsgrein er kennd stök út af fyrir sig eða er samþætt öðrum námsgreinum í daglegu skólastarfi. Hafnarfjörður setur lágmarksviðmið um tímafjölda í einstaka námsgreinum í hverju námssviði innan tíu ára grunnskólanáms til að tryggja lágmarksgæði í skólastarfi fyrir alla nemendur í bænum. Hver skóli skal hafa möguleika á að skapa sér eigin sérstöðu í kennslu einstakra námsgreina (m.a. viðfangsefni) innan hvers námssviðs í samræmi við aðalnámskrá grunnskóla, almennan hluta (2011) og greinahluta (2013) og stefnu bæjarins, þ.e. velja í hvaða námssviðum hvar hann fer umfram lágmark aðalnámskrá með notkun kennslusátunda til valgreina. Námsgreinalýsingar hafa fasta uppbyggingu sem í öllum tilvikum skal útfæra í öllum námsgreinum í öllum árgöngum (allt að tvær bls. A-4 á námsgrein að öllu jöfnu).

Uppbygging hverrar námsgreinar í bekkjarnámskrá er þessi:

- i. **Viðfangsefni í náminu** – viðfangsefni sem eru til náms og sýna fram á hæfni. Kynntar séu megináherslur í viðfangsefnum og sem mest yfirviðfangsefni án þess að tilgreina smáatriði (dæmi: „Íslandssaga á 20. öld með áherslu á atvinnuhætti, búsetu og stjórnmál“ eða „tóbaksfræðsla og skaðsemi reykinga“). Ekki er þó lagst gegn því að viðfangsefni breytist á námstíma (sem hluti skólaþróunar) en séu miklar breytingar gerðar þannig hafi foreldrar rétt á frekari upplýsingum um slíkt áður/um leið og slíkt gerist. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

- ii. **Námsgögn** – gögn sem stefnt er að nýta í náminu

Kynnt séu helstu námsgögn og verkfæri sem unnið er með í náminu þótt ekki sé hægt að útiloka að breyting á námsgögnum geti átt sér stað yfir námsárið (sem hluti skólaþróunar) ef ný og heppilegri námsgögn verða til ráðstöfunar. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

- iii. **Námsfyrirkomulag og námsaðlögun** – skipulag náms, samþætting við aðrar námsgreinar og hvernig nám er aðlagð að ólíkum þörfum nemenda

Kynnt sé meginfyrirkomulag í skipulagi náms, s.s. einstaklingsvinna, útvinnna, hópvinna, bókleg og verkleg vinna, vettvangsferðir og annað sem getur skipt máli í almennum orðum og jafnvel samspil við aðrar námsgreinar.

Námsaðlögun kynnir á almennan hátt hvernig nám og kennsla í námsgreininni tekur mið af mismunandi námsgetu nemenda, sérstöðu og félagslegum aðstæðum þeirra svo þeir hafi sem mest gagn af náminu og styrkist sem námsmenn. Sú námsaðlögun getur bæði/ýmist gerst í almennum kennslustundum námsgreinar í bekk/hópi eða í sérhæfðum námshópum eftir atvikum (sérkennslu). Í meginatriðum má ræða um sex leiðir í námsaðlögun sem kennarar hafa möguleika á að beita í kennslu sinni:

Námsefni, námsverkefni, námsaðstæður og námsskilyrði geta tekið mið af:

1. *Þyngd*: sé mispungt til að mæta ólíkri getu nemenda.
2. *Breidd*: hafi mismikla breidd í viðfangsefnum til að mæta ólíkum nemendum.
3. *Áhuga*: svo áhugi nemenda sé tekinn með í námi sem hvati og afl til náms.
4. *Félagsstöðu*: svo nemendur með mismunandi félagsstöðu fái tækifæri til að æfa og þjálfá ólík hlutverk í skólastarfinu.
5. *Fjölbreytni*: í því að því að mismunandi hæfileikar/eiginleikar nemenda njóti sín.
6. *Vali*: svo nemendur hafi einhverja sjálfsstjórn á eigin námi til að mæta eigin námsþörfum og fái þannig tækifæri til sjálfsefningar.

Í einhverjum tilvikum fá nemendur stuðning utan námshóps með eigið námsfyrirkomulag og námsaðlögun sem heyrir til einstaklingsnámskrá viðkomandi.

- iv. **Námsmat og námsmatsaðlögun** – *hvernig staðið er að námsmati og aðferðir aðlagðar*
Kynnt sé hvernig staðið er að námsmati á getu nemenda, þ.e. aðferðir og leiðir sem farnar eru yfir skólaárið til að stuðla að því að nemandi geti sýnt fram á getu sína og fái sanngjarnt mat á hæfni sína. Ekki er þó lagst gegn því að námsmatsaðferðir breytist á námstíma (sem hluti skólaþróunar) en séu miklar breytingar gerðar þannig hafi foreldrar rétt á frekari upplýsingum um slíkt áður/um leið og slíkt gerist. Í framhaldinu er bekkjarnámskrá breytt fyrir næsta staðfestingarferli.

5. **Einstaklingsnámskrá:** Í sumum tilvikum hentar bekkjarnámskrá ekki fyrir einstaka nemendur árgangs. Í slíkum tilvikum metur skóli, í samráði við foreldra, hvort nemandi fái persónulega námskrá, hér eftir nefnd einstaklingsnámskrá. Hver nemandi sem fær kennslu sem er miðuð að honum sérstaklega, og ekki er bara stuðningur við að tileinka sér kennslu og nám samkvæmt námskrá síns árgangs, skal fá sína einstaklingsnámskrá. Nemendur sem eru í sérúrræðum (sérdeildum, sérskólum) hafa alltaf einstaklingsnámskrár. Sér snið einstaklingsnámskrár er til fyrir Hafnarfjörð sem grunnur en það er síðan hvers skóla að útfæra snið eða form að einstaklingsnámskrá fyrir sína nemendur. Einstaklingsnámskrá nemanda skal gerð fyrir hvert skólaár fyrir sig, endurskoðuð svo oft sem þurfa þykir innan þess og form hennar getur jafnframt verið nýtt sem kennsluáætlun og skýrsla um námið yfir viðkomandi skólaár með viðeigandi skráningum og viðmiðum/markmiðssetningu. Einstaklingsnámskrá er persónuleg námskrá og aðeins ætluð viðkomandi og varðveitist sem trúnaðargagn um nemanda líkt og önnur trúnaðargögn.
6. **Skólanámskrá og kennsluáætlanir:** Kennsluáætlanir er verkáætlanir (daglegar, vikulegar, mánaðarlegar, annarlegar o.s.frv.) sem kennarar vinna til að skipuleggja nánar á hagkvæman hátt daglegt skólastarf. Það er ákvörðun innan hvers skóla hvernig er háttað með kennsluáætlanir almennt, fyrirkomulag skal kynnt foreldum í skólanámskrá/starfsáætlun skóla og birtar í samskiptakerfi heimilis og skóla eins og hver skóli skilgreinir sína ferla þar um og tækni gefur möguleika á. Skólar þurfa ekki að skila kennsluáætlunum til Skólaskrifstofu samhliða skólanámskrám í staðfestingarferli. Nánar er fjallað um uppbyggingu kennsluáætlana í starfsáætlun skóla. Gert er ráð fyrir að kennsluáætlun hafi uppbyggingu eitthvað á þessa leið:

Dagur/vika/mánuður	Viðfangsefni í námi	Námsgögn	Áherslupættir út frá viðmiðum um hæfni
	•	•	•
	•	•	•

7. **Skjalavarsla og námskrár:** Einstaka grunnskólar bera ábyrgð á því að varðveita einstaklingsnámskrár alla grunnskólagöngu nemanda í samræmi við opinbera skjalavörslu og reglur Hafnarfjarðarbæjar. Sömuleiðis ber skólum að varðveita kennsluáætlanir í samræmi við vörslu opinberra gagna og reglur bæjarins auk þess sem að þær séu aðgengilegar fyrir starfsfólk skóla. Skólanámskrár varðveita skólar sem sín vinnugögn á tölvukerfi skóla en Skólaskrifstofan annast stjórnsýslulega varðveislu í samræmi við opinberar reglur og reglur bæjarins.

F - Hæfni (lykilhæfni og námshæfni) og viðmið

Gæði eru meginverkefni grunnskólastarfs samkvæmt lögum um grunnskóla (2008, gr. 29). Gæðin í inntaki skólastarfsins eru skilgreind sem hæfni og er hún metin á grundvelli viðmiða. Hæfninni er skipt í tvo hluta, lykilhæfni og námshæfni, samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (2011). Lykilhæfni er metin í tengslum við aldur og er óháð einstökum námsgreinum sem slík. Námshæfni er metin í tengslum við nám nemenda á hverju námssviði og er því verið breytileg milli námssviða og mismunandi eftir námsgreinum innan námssviða eftir árgöngum.

a. Lykilhæfni

Lykilhæfni er hæfni sem snýr að ýmsum mannlegum þáttum eða eiginleikum sem og samskiptum einstaklinga í milli þar sem íslensk menning í lýðræðissamfélagi veitir ýmis æskileg gildi. Til frekari glöggvunar á lykilhæfninni er hún greind í fimm flokka. Þessir flokkar eru samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (2011, bls. 53) til skýringar og afmörkunar í viðfangsefninu. Lykilþættirnir fimm eru:

Lykilþáttur	Skýring (bls. 53 í Aðalnámskrá grunnskóla, 2011)
<i>Persónuleg tjáning og skýr miðlun:</i>	Hæfni nemenda til að tjá hugsanir sínar, tilfinningar og skoðanir munnlega, skriflega og á annan hátt. Hæfni til að miðla þekkingu og leikni sinni og flytja mál sitt skýrt og áheyrliga og taka þátt í samræðum og rökræðum.
<i>Skapandi, gagnrýnin hugsun með frumkvæði til lausna:</i>	Skapandi hugsun og frumkvæði í efnistöðum og úrvinnslu. Hæfni nemenda til að nota þekkingu og leikni, draga ályktanir, áræðni til að leita nýrra lausna og beita gagnrýnni hugsun og röksemdafærslu.
<i>Sjálfstæði í verki og samvinna undir leiðsögn:</i>	Hæfni nemenda til að vinna sjálfstætt, í samstarfi við aðra og undir leiðsögn.
<i>Ábyrg þekkingarleit og gagnrýnin úrvinnsla:</i>	Hæfni nemenda til að nýta margvíslega miðla í þekkingarleit, úrvinnslu og miðlun og nýta upplýsingar á ábyrgan, skapandi og gagnrýnn hátt.
<i>Mat á eigin námi, vinnubrögðum og frammistöðu:</i>	Hæfni nemenda til að bera ábyrgð á eigin námi og leggja mat á eigin vinnubrögð og frammistöðu.

b. Námshæfni

Námshæfni er sú hæfni sem tengist námi á einstökum námssviðum aðalnámskrár (og öllum námsgreinum innan hvers námssviðs). Aðalnámskrá skilgreinir námshæfni fyrir 4., 7. og 10. bekk en fyrir aðra árganga skilgreina skólar/kennarar viðmið um námshæfni í einstaka námssviðum. Í einhverjum tilvikum er valið að hæfniviðmið séu sér fyrir hverja námsgrein frekar en fyrir viðkomandi námssviðið í heild sinni sem er þá ákvörðun viðkomandi skóla. Námshæfni er hæfni sem snýr að tileinkun náms í einstaka námssviðum/námsgreinum. Hana má flokka á tvennan hátt:

- út frá eðli hæfninnar: sem þekking, leikni og viðhorf
- út frá efnislegri sérstöðu námssviðs: talað mál, ritun, lestur og málfræði (íslenska).

Viðmið um hæfni, námshæfni og lykilhæfni, í grunnskólum Hafnarfjarðar:

1. **Viðmið aðalnámskrár:** Grunnskólar Hafnarfjarðar skulu taka mið að stefnu og viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla, almennum hluta (2011) og greinahluta (2013), um hæfni sem skiptist í námshæfni og lykilhæfni. En þar sem aðalnámskrá veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram.
2. **Námshæfni og viðmið:** Aðalnámskrá grunnskóla, námsgreinahluti (2013), leggur til hæfniviðmið fyrir alla grunnskóla í skólastarfi 4., 7. og 10. bekkjar. Í skólanámskrá hvers skóla

skal koma fram hvaða hæfniviðmið gilda fyrir einstök námssvið í hverjum bekk/árgangi (bekkjarnámskrá). Námsþæfniviðmiðin skulu flokkuð í skólanámskrá grunnskólanna í Hafnarfirði eins fyrir hvert námssvið í öllum árgöngum innan eins skóla. Hver skóli skal hafa námsþæfniviðmið fyrir öll námssvið sem kennd eru í viðkomandi bekk.

3. **Flokkun námsþæfniviðmiða:** Námsþæfniviðmið geta verið margvísleg og mismörg eftir námssviðum. Gerð er sú krafa að grunnskólar í Hafnarfirði flokki námsþæfniviðmið á grunni faglegra forsenda, þ.e. velji á milli efnisflokunar (mismunandi eftir námssviðum) eða flokkunar á grunni hæfnishugtaksins sjálfs (þekking, leikni, viðhorf) innan hvers námssviðs. Val um flokkun er ákvörðun innan hvers námssviðs innan hvers skóla í samræmi við stefnu skóla. Eftirfarandi eru dæmi um flokkunarmöguleikana á námsþæfniviðmiðunum og eru sótt í aðalnámskrá:

Efnisflokkun hæfnipátta (sjá 4. bekkur, skólaípróttir í aðalnámskrá grunnskóla):

Efnisþættir:	Viðmið um námsþæfni
Líkamsvitund, leikni og afköst:	Við lok árgangs geti nemandi: Sýnt einfaldar hreyfingar sem reyna á lipurð og samhæfingu.
Félagslegur þættir:	Við lok árgangs geti nemandi: Unnið með tilfinningar sem því að vinna og tapa í leikjum.
Heilsa og efling þekkingar:	Við lok árgangs geti nemandi: Útskýrt líkamlegan mun á kynjum.
Öryggis- og samskipta-reglur:	Við lok árgangs geti nemandi: Farið eftir öryggis-, skipulags- og umgengisreglum sundstaða, íþróttahúsa og brugðist við óhöppum.

eða

hæfniflokkun efnispátta (sjá 4. bekkur, samfélagsgreinar í aðalnámskrá grunnskóla):

Hæfnipættir:	Viðmið um námsþæfni
Þekkingar-viðmið:	Við lok árgangs geti nemandi: Borið kennsl á gildi, svo sem virðingu fyrir sjálfum sér og öðrum, umhyggju og sáttfýsi.
Leikni-viðmið:	Við lok árgangs geti nemandi: Tekið þátt í samstarfi og samræðu í jafningjahópi.
Viðhorfa-viðmið:	Við lok árgangs geti nemandi: Sagt frá sjálfum sér með hliðsjón af búsetu, uppruna, fjölskyldu, siðum og venjum.

Miðað er við að námsþæfniviðmið fyrir hvert námssvið í hverri bekkjarnámskrá taki ekki meira rými en ein til tvær bls. A-4 í skólanámskrárformi.

4. **Lykilþæfni og viðmið:** Aðalnámskrá grunnskóla leggur til viðmið fyrir lykilþæfni fyrir 4., 7. og 10. bekk fyrir alla grunnskóla. Fyrir aðra árganga eru sameiginleg lykilþæfniviðmið fyrir grunnskóla Hafnarfjarðar og gilda fyrir öll námssvið. Það er síðan hvers skóla/kennara að skilgreina frekar áherslur og aðferðir til meta hvað sé viðeigandi lykilþæfni nemenda og því er gert ráð fyrir að einhver breytileiki sé í áherslum og aðferðum. Hvers skóla er að ákveða lykilþæfni sé eingöngu gefin fyrir öll námssvið saman, hvert fyrir sig eða jafnvel allar námsgreinar.

5. **Hæfni og námsmat:** Um mat á hæfni, hvort sem það snýr að lykilhæfni eða námshæfni, er fjallað um í næsta kafla.

G - Námsmat, námsmatskvarðar og viðmið

Í aðalnámskrá grunnskóla (2011) er það meginatriði að skólastarfið (bæði nám nemenda og framkvæmd skólastarfsins) sé metið. Til að hægt sé að meta slíkt á sanngjarnan hátt þurfi að leggja fram almenn viðmið um þá hæfni sem taka skal mið af þegar árangur/geta nemenda í skólastarfinu er metin. Aðalnámskráin ræðir þar bæði um mat á lykilhæfni og námshæfni líkt og fyrr hefur komið fram.

Til að hægt sé að meta árangur í námi þarf að hafa grunn til að byggja á við matið. Sá grunnur sem aðalnámskrá kynnir til þess eru viðmið; mat á grunni viðmiða. Þetta ferli að meta hæfnina er nefnt námsmat og má skipta námsmati yfir eitt skólaár í þrjá flokka:

- i. *Stöðumat:* Samræða á ákveðnum tímapunkti í námsferlinu til að ígrunda og velta fyrir sér hvernig námið gengur (að ná viðmiðum) og hvaða aðgerðir (vinnubrögð, skipulag) séu nauðsynlegar til að auka líkur á því að viðmiðum sé náð áður en lokamat fer fram (með viðeigandi hvatningu). Gjarnan er rætt um foreldraviðtöl í skólastarfi í þessu samhengi, í upphafi skólaárs eða á ákveðnum tímapunkti í náminu áður en að námslokum kemur (frá upphafi námsáfangs).
- ii. *Leiðsagnamat:* Sú leiðsögn sem fer fram á hverjum tíma í skólastarfinu sem miðar að því að hjálpa og leiðbeina nemendum að ná þeim viðmiðum sem lagt er upp með í námsferlinu (viðmið lokamats). Gerist gjarnan í daglegri samræðu skólastarfsins og við mat einstakra verkefna í dagsins önn.
- iii. *Lokamat:* Felur í sér að meta hæfni nemenda í lok náms út frá hæfniviðmiðum.

Samkvæmt aðalnámskrá grunnskóla (almennur hluti, 2011, bls. 54) skal mat á hæfni nemenda gerast með ákveðinni flokkun sem gefur til kynna hvort nemandi hafi náð umræddri hæfni sem stefnt er að hverju sinni. Matskvarðinn er skilgreindur sem sex einkunnir: A, B+, B, C+, C og D. Lýsingar á matsviðmiðum standa á bak við einkunnirnar A, B og C. Matsviðmið fyrir B eru byggð á hæfniviðmiðum sem skilgreind eru í aðalnámskrá fyrir 10. bekk og framsetning þeirra er með þeim hætti að gera má ráð fyrir að þorri nemenda nái þeirri hæfni. Einkunnina A fá þeir sem sýna framúrskarandi hæfni og einkunnina C fá þeir sem standast ekki þær kröfur sem gerðar eru í B einkunnar viðmiðum. D einkunn lýsir hæfni í námi sem nær ekki viðmiðum sem lýst er í C einkunn og er gert ráð fyrir að skóli geri þar grein fyrir hæfni nemanda út frá einstaklingsmiðaðri námskrá og áætlun.

Bókstöfunum B+ og C+ hefur verið bætt við námsmatskvarðann frá því að aðalnámskrá kom út árið 2011. Þær einkunnir lýsa hæfni nemenda sem náð hafa að hluta til viðmiðum sem lýst er í aðalnámskránni. Ekki eru útbúin ný matsviðmið heldur er einkunnin B+ notuð þegar hæfni nemenda er sambærileg þeirri lýsingu sem á við einkunnina B, þ.e. nemandi hefur náð öllum viðmiðum einkunnarinnar B og að hluta til þeirri lýsingu sem á við einkunnina A. Sama á við um einkunnina C+. Þar hefur nemandi náð að hluta til þeim viðmiðum sem einkunnin B kveður á um en öllum viðmiðum einkunnarinnar C.

Kvarði	Námssvið	Lykilhæfni
A	Framúrskarandi hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Framúrskarandi hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
B	Góð hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Góð hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
C	Sæmileg hæfni og frammistaða í námi með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Sæmileg hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni.
D	Hæfni og frammistöðu í námi ábótavant með hliðsjón af hæfniviðmiðum námsgreinar eða námssviðs.	Hæfni með hliðsjón af viðmiðum um lykilhæfni ábótavant.

Hver skóli hefur val um það hvort A-D matskvarðinn er nýttur í skóla fram að 4. bekk hvað varðar námshæfni en þá er hann skylda. Hver skóli kynnir síðan hver viðeigandi námshæfni er innan hvers námssviðs í hverri bekkjarnámskrá. Á grundvelli þess er lagt mat á getu nemanda í hverri námsgrein með prófum, verkefnamati, virkni og vinnubrögðum og/eða öðrum matsaðferðum til að átta sig á stöðu nemanda sem undirstöðu á grundvelli viðmiða á hæfni hans í lok skólaárs.

Viðmið um námsmat, og námskvarða í grunnskólum Hafnarfjarðar:

- Viðmið aðalnámskrár:** Grunnskólar Hafnarfjarðar skulu taka mið að stefnu og viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla, almennum hluta (2011) og námsgreinahluta (2013), um hæfniviðmið um námshæfni og lykilhæfni í grunnskólum Hafnarfjarðar. En þar sem hún veitir ekki leiðbeiningar eða viðmið gilda frekari viðmið sveitarfélagsins sem koma hér áfram.
- Mat á námshæfni (innan námssviðs og í námsgreinum hennar):** Mat á námshæfni nemenda í grunnskólum Hafnarfjarðar í einstaka námsgreinum skal vera kynnt a.m.k. árlega í skriflegu formi (námsmatsskírteini) í öllum grunnskólum bæjarins við lok hvers skólaárs. Annað formlegt námsmat er ákvörðun skóla, þ.e. annarmat, í samræmi við stefnu skóla. Námsmat er hægt að gefa í einstaka námsgreinum námssviðs á hverjum tíma með þeim matskvörðum sem skóli ákveður (t.d. A-D, 0-10, orð eða önnur tákn) en kvarðann A-D eftir námssviðum í 10. bekk.
- Mat í lykilhæfni (innan námssviðs):** Mat á lykilhæfni nemenda í grunnskólum Hafnarfjarðar í einstaka námssviðum vera gerð og kynnt a.m.k. árlega í skriflegu formi (námsmatsskírteini) í öllum grunnskólum bæjarins við lok hvers skólaárs. Annað formlegt námsmat er ákvörðun skóla, þ.e. annarmat, í samræmi við stefnu skóla. Samræmd viðmið eru um lykilhæfni í öllum námsgreinum innan árgangs og þau eru sameiginleg fyrir alla grunnskóla Hafnarfjarðar sem grunnur mats í öllum skólum (en aðferðir skilgreindar innan hvers skóla á grundvelli fagmennsku í skólastarfinu), á matskvarðanum A-D. Miðað er við að mat á lykilhæfni sé gefið fyrir námssviðið eingöngu en þó geti einstök námssvið ákveðið að gefa sérstaklega fyrir námshæfni í einstökum námsgreinum innan skóla í samræmi við stefnu skóla.
- Námsmatskvarðinn A-D og námssviðin:** Í skólanámskrá hvers skóla skal koma fram hvaða námsmatskvarða skóli notar. Námsmatskvarðann A-D er skylt að nota fyrir námssviðin í 4.-10. Bekk.

5. **Námsmat í námsgreinum og námsmatskvarði:** Fyrir einstaka námsgreinar geta skólar gefið nemendum námsmat sem prófaeinkunnir á sjálfvöldum skala, umsagnir eða önnur matsgjöf eftir því sem stefna skóla kveður á um svo framarlega sem slíkt brýtur ekki viðmið aðalnámskrár eða þessi viðmið. Mikilvægt er að skólar notist við fjölbreyttar matsaðferðir til að stuðla að því að nemendur fái sem sanngjarnast mat á eigin námi sem sýni á trúverðugan hátt hæfni þeirra. Lýsing á þeim skal koma fram í kynningu einstakra námsgreina.
6. **Matsaðferðir í námsmati:** Sérhver skóli skal kynna í stefnu sinni áherslur í námsmati og hvernig skólinn hyggst fara eftir viðmiðum aðalnámskrár grunnskóla (2011, bls. 52-57) um námsmat, t.d. fjölbreyttar aðferðir í námsmati, reglulegt mat (símat), að námsmat nýtist til hvatningar og örvunar í námi og sé sem áreiðanlegast. Við lýsingar á framkvæmd einstakra námsgreina skal koma fram sem skýr lýsing á námsmati hennar sem gefi fullnægjandi upplýsingar um hvernig mat á náminu fer fram. Ítarleg lýsing á einstaka matsaðferðum er ekki þörf svo framarlega að slíkt komi fram í almenntri stefnu skóla um námsmat í skólanámskrá.
7. **Námsmat við lok grunnskóla:** Við lok grunnskóla skulu allir grunnskólar í Hafnarfirði gefa nemendum námsmat um hæfni í námi sem færi honum og öðrum (t.d. framhaldsskólum) nægilegar upplýsingar um stöðu hans fyrir áframhaldandi nám og störf.

Lokaorð

Skólanámskrá skólans, á grundvelli aðalnámskrár grunnskóla og viðmiða frá sveitarfélaginu á grunni faglegrar samvinnu í skólakerfi bæjarins, er lykilplagg í skólastarfi þeirra. Í því felst að skólanámskráin nái að lýsa þeim gæðum sem skólar (ætla að) standa fyrir. Það er von bæjaryfirvalda að skólanámskrá hvers skóla nái því að vera gæðahandbók sem stuðli að árangursríkri og ánægjulegri skólagöngu hvers barns í bænum. Við eigum ekki að setta okkur við neitt minna og það er hlutverk alls skólasamfélagsins að vinna að því. Með ósk um að þessi bekkjarnámskrá, sem einn tíundi af skólanámskrá skólans, stuðli að slíku með samvinnu allra sem að námi nemenda koma.

